UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

III. De Pactis, & Transactionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

illo litem conteſtatus fueris, aut negotium aliter attigeris, poſt mortem tamen illius, etiam quoad cœpta, procurator eſſe deſinis.

DE PACTIS ET TRANSACTIONIBUS.

TITVLVS III.

Metu judiciorum interdum devenitur ad pacta, ad tranſactiones, & ad compromiſſa. h. d.

COnſequens nunc eſt, ut videamus de ſerie, & actis ipſorum judiciorum. Sed quia interdum accidit, ut judiciorum metu litigaturi ad pacta & tranſactiones veniant, aut ad arbitros declinent, ideò priùs paucis de his diſpiciamus.

Pacta ſunt ſervanda, & per ea etiam indultis Apoſtolicis derogari poteſt. h. d.

ET quidem pacta inter quoſcunque, quacunque de re inita, regulariter ſuam habere debent firmitatem: neque enim quiſpiam, ut divinum monet oraculum, ea quæ de labiis ſuis procedunt, irrita facere debet. Quod quidem uſque adeò obtinet, ut Apoſtolicis etiam indultis pactum deroget. Inde *a* cùm monaſterio ab Apoſtolica ſede libera ſepultura conceſſa eſſet, pactumque eſſet cum rectore parochialis Eccleſiæ, ne parochiani ipſius ad ſepulturam reciperentur, reſponſum eſt, in dicto monaſterio ſepeliri eligentes, obſtante conventione, voti ſui fieri non poſſe compotes.

Pactum, per quod filia dotata renunciat hæreditati paternæ, juramento vallatum, tenet. h. d.

EOdem etiam ſpectat *b*, quòd pactum à filia, dum nuptui traditur, cum patre factum, ut dote contenta, ad bona paterna nullum habeat regreſſum, ſi juramento vallatum ſit, licet lege civili improbetur, ſervari debet: cùm tale pactum non vergat in æternæ ſalutis diſpendium.

Pactum quod tendit ad periculum animæ, non ligat. h. d.

QVòd ſi ſervatum in animæ tendat detrimentum *c*, quia fortè ſit pactum de re turpi, veluti quòd poſt mortem Titii clerici Sejus in beneficio ſuccedat: vel aliter de jure, vel de facto ſit impoſſibile, nullam inducet obligationem.

Tranſactiones, quæ non ſunt juri contrariæ, ſervari debent, & partium juribus derogant. h. d.

TRanſactiones *d* quoque ſimilem juris firmitatem obtinent, uſque adeò ut juribus omnibus, quæ partibus, aut obtentu præſcriptionis, aut privilegii, ſeu quocunque modo ſuffragari poterant, vires adimant. Sed & hoc de illis tranſactionibus intelligere nos oportet, quæ non ſunt juri contrariæ. Alioqui ſi aut ſuper re ſacra *e*, & litigioſa, aut in cauſa matrimonii interpoſitæ ſint, nullum robur obtinent.

DE ARBITRIS.

TITVLVS IV.

Qui ſint propriè arbitri. h. d.

ARbitri *f* dicuntur propriè, qui nullam poteſtatem habentes, conſenſu litigantium in judices eliguntur, in quos compromittitur, ut eorum ſententiæ ſtetur.

Tam in judicem ordinarium, quàm delegatum poteſt compromitti. h. d.

SEd etſi qui legitimam in partes poteſtatem habeant, ab eiſdem tamen in arbitros eligi poterunt. Quod non ſolùm de eis intelligendum eſt *g*, qui ordinariam exercent juriſdictionem, verùm etiam de his, qui delegatum tantùm obtinent.

Ponit perſonas, in quas non poteſt compromitti. h. d.

SEd neque ſervi *a*, nec, qui ſervis ſimiles ſunt, monachi & regulares, arbitrium in ſe recipere poſſunt. Ad hos enim quies, oratio, & manuum labor, non autem causarum ſpectat cognitio. Hæretici quoque, apoſtatæ, ſchiſmatici, infideles, & excommunicationis vinculo ob delictum proprium innodati, Arbitrorum in ſe officium aſſumere non poterunt.

In laicum de re ſpirituali non poteſt compromitti, niſi ſit clerico adjunctus, vel in eum ſit compromiſſum authoritate Apoſtolica. h. d.

SEd nec in eum, cujus licet ex delicto aliquo non ſit læſa æſtimatio, laicus *b* tamen eſt, de re ſpirituali compromiſſum fieri poteſt. Si tamen *c* is, cui clericus ſit adjunctus, aut Apoſtolica authoritate compromiſſum ſuſceperit, Arbitri partes exequi minimè prohibetur.

In fœminas non poteſt compromitti, niſi id permittat regionis conſuetudo, & ordinis. Qui non prohibentur, poſſunt recipere compromiſſum. h. d.

FOeminæ *d* quoque, licet illæ ſummæ opinionis exſtant, ab omni judiciali examine uſque adeo ſunt ſeparandæ, ut ex illarum ſententiis nulla pœna adverſus illius contemptores, nullaque pacti exceptio oriatur, niſi regionis probata conſuetudo talium munerum participes illas redderet. Cæteri verò, quos neque ſacrorum Canonum, nec ſecularium legum ſtatuta ſpecialiter arcent, omnes ad tractanda arbitria admittendi ſunt.

Reperiuntur quidam, qui non poſſunt compromittere. h. d.

SIcuti autem ii, quos ſuprà recenſuimus, arbitria exercere prohibentur, ita etiam illorum quidam compromittere non permittuntur, qui tam ex libro Pontificii, quàm Cæſarei juris commodiùs cognoſci poterunt.

Ponit cauſas, ſuper quibus non poteſt compromitti. Et quod ſuper matrimonio ſpirituali poteſt compromitti, ſecus ſuper carnali. h. d.

PLeræque etiam cauſæ arbitrorum notionem effugiunt: nam *e* liberales, matrimoniorum, filiationum, monachationum, converſionum, in integrum reſtitutionum: item *f* criminales, & quæ majores judices exigunt, per arbitros cognoſci non poſſunt. Quod autem diximus de matrimoniis compromitti non poſſe, de carnalibus intelligendum eſt: nam quod de ſpirituali matrimonio compromitti poſſit, ſecundum ea, quæ ſuprà diximus, nulla eſt dubitatio.

Arbiter ſuper pluribus, ſi ſuper uno tantùm pronunciat, non expirat compromiſſum, niſi habuerit à partibus facultatem ea pronunciandi. h. d.

FIniuntur autem arbitria pluribus modis: utpote ſententiæ prolatione, & temporis lapſu. Sententiæ prolatione finiuntur arbitria, cùm de omnibus, de quibus compromiſſum fuerit, arbiter pronunciavit. Nam ſi de quibuſdam tantùm ſententiam tulerit, niſi talem pronunciandi poteſtatem à partibus habuerit, compromiſſum non expirat.

Termini lapſu compromiſſum expirat. h. d.

LApſu temporis expirat arbitrium, cùm terminus compromiſſo comprehenſus re infecta labitur.

Morte tam arbitrorum, quàm compromittentium expirat compromiſſum, niſi ſpecialiter ſit dictum de hæredibus compromittentium. h. d.

MOrtis *g* quoque interventu compromiſſa [illegible] tur, tam arbitrorum, quàm etiam litigatorum. Compromiſſum *h* enim in compromittendis hæredes non extenditur, niſi de his quoque ſpecialiter caveatur. Sunt & alii modi, quibus compromiſſa finiuntur: [illegible]

a *C. 1. de pact. in 6.* b *Cap. 2. de pact. in 6.* c *C. fin. ext. de pact.* d *C. 1. ext. de tranſ.* e *C. conſtitut. & c. fin. ext. de tranſa.* f *Can. à judicibus. §. arbitrarii. 2. q. 6.* g *Can. cùm olim. ext. eod. gl. pen. can. à judicib. 2. q. 6.*

a *Can. 1. §. ſervi. 7. q. 7.* b *C. conting. ext. eod.* c *C. per tuas. in fin. ext. eod.* d *C. dilecti filii. ext. eod.* e *C. pen. in fin. ext. de reſt. in integ.* f *d. c. pen. in initio.* g *C. pen. ext. de offic. deleg. ... parte. in fin. ext. eod.* h *Cap. fi. ext. eod.*